

ดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย : ความสำคัญของภาคประชาชน

สาธินี เทพสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย : ความสำคัญของภาคประชาชน (THAI WELL-BEING COMPOSITE INDEX : THE IMPORTANCE OF PEOPLE PARTICIPATION)

สาธินี เทพสุวรรณ 4837583 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : รศรินทร์ เกรย์, Ph.D., อารี จำปากลาง, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และวิธีการสำหรับหาค่าดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัย 2) หาคความแตกต่างของดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมเชิงภาวะวิสัย จำแนกตามเพศ กลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัยและเชิงภาวะวิสัย ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิของโครงการ “วิจัยบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาค่าดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในภูมิภาคตะวันตก-การพัฒนาตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข จังหวัดชัยนาท พ.ศ.2548” ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จากกลุ่มตัวอย่างอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 1,838 คน

ในการศึกษานี้การหาค่าดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ซึ่งแบ่งการวัดได้เป็น 3 แบบ คือ 1) การวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยโดยการใช้วิธีการประเมินระดับความอยู่ดีมีสุขของตนเองเป็นคะแนนตั้งแต่ 0-10 2) การวัดความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยโดยการถ่วงน้ำหนักเท่ากัน (ทุกองค์ประกอบมีความสำคัญเท่าเทียมกัน) และ 3) ความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยโดยการถ่วงน้ำหนักต่างกัน (แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญแตกต่างกันตามคำตอบจากปัจเจกบุคคล)

ผลการศึกษา พบว่า ความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ในศึกษาเรื่องความอยู่ดีมีสุขจึงสามารถใช้การวัดเชิงภาวะวิสัยแทนการวัดเชิงอัตวิสัยได้

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ชายจะมีระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและภาวะวิสัยสูงกว่าผู้หญิง กลุ่มตัวอย่างมีอายุมากขึ้นระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและภาวะวิสัยจะค่อยๆลดลง และกลุ่มเกษตรกรมีระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร และพบอีกว่าการวัดความอยู่ดีมีสุขมวลรวมโดยการใช้ค่าตัวถ่วงน้ำหนักต่างกันซึ่งได้มาจากการบอกเล่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความสุขของประชาชนโดยตรง จะส่งผลให้ระดับความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของประชาชนสูงขึ้นกว่าการวัดแบบถ่วงน้ำหนักเท่ากันและการวัดในเชิงอัตวิสัย ดังนั้นในการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนไทยอย่างแท้จริง รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก

คำสำคัญ : ความอยู่ดีมีสุข/ความสุข/ดัชนีมวลรวม/ชัยนาท

93 หน้า.

THAI WELL-BEING COMPOSITE INDEX : THE IMPORTANCE OF PEOPLE PARTICIPATION**SASINEE THAPSUWAN 4837583 PRPR/M****M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)****THESIS ADVISORS : ROSSARIN GREY, Ph.D., AREE JAMPAKLAY, Ph.D.****ABSTRACT**

This study has three objectives: 1) To explore components, indicators and methods for the composite index of objective well-being; 2) To explore differences of the composite index of objective well-being according to sex, age and occupation group and; 3) To conduct a quantitative study exploring the relationship between subjective and objective well-being. The researcher employed secondary data from the “Well-being Indicators: The Study in Western Thailand” Project conducted in Chainat by the Institute for Population and Social Research, Mahidol University, and selected 1,838 people aged 20 years and over as samples

The composite index was composed of 6 components and 16 indicators. The researcher applied three methods to measure the index: Self-assessment of subjective well-being with the score ranged from 0 to 10; Assessment of the composite index of objective well-being with equal weighted components and; Assessment of the composite index of objective well-being with different weighted components.

The study revealed that there was a significant unidirectional relationship between subjective and objective well-being. In other words, objective assessment can be replaced with subjective assessment.

In addition, men were found to have a higher level of subjective and objective well-being than women. People of older ages had a decreasing level of both well-beings. Agricultural workers had a greater level of objective well-being than non-agricultural workers. After setting the composite index with differently weighted components reflecting reasons for happiness given by the samples, the levels of their composite index produced were higher than those indices set for equal weighting and subjective assessment. Therefore, policymakers should rely more on people’s opinions about well-being to better lay down policies for people’s genuine well-being in the future.

KEYWORDS : WELL-BEING, HAPPINESS, COMPOSITE INDEX, CHAINAT

93 pp.